

Temanotat

**Nepal: Sikkerhets- og
menneskerettighetssituasjonen
2010/2011**

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2011

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgaten 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

Fax: 23 30 90 00

E-post: mail@landinfo.no

www.landinfo.no

Temanotat **Nepal: Sikkerhets- og menneskerettighetssituasjonen 2010/2011**

SUMMARY

Ten years of civil war, followed by an unstable political situation, has contributed to many security and human rights challenges for Nepal. Impunity, extrajudicial killings and discrimination are among the bigger problems. Furthermore, abductions for ransom is a growing phenomenon. The southern part of the country, the Terai, is the most troubled area in terms of security and human rights.

This report looks into some aspects of the security and human rights situation in Nepal in 2010 and 2011, like who are the perpetrators and the victims, how do the police and the judiciary work, as well as the prevalence of corruption.

The report is primarily written to meet the needs of the Norwegian Immigration Authorities, and it is not intended to give a complete and exhaustive overview of the security and human rights situation in Nepal. The content is based on information gathered during a trip to Kathmandu in February 2011, and on written sources.

SAMMENDRAG

Nepals ti år lange borgerkrig, med en påfølgende ustabil politisk situasjon, har bidratt til at landet har mange utfordringer hva angår sikkerhet og menneskerettigheter. Straffrihet, utenomrettslige drap og diskriminering har blitt fremholdt blant de største problemene. Videre er bortføringer for å få løsepenger et økende fenomen. Den sørlige delen av landet, Terai, er det mest urolige og usikre området når det gjelder sikkerhet og menneskerettigheter.

Dette temanotatet omhandler sikkerhets- og menneskerettighetssituasjonen i Nepal i 2010 og 2011, blant annet hvem som står bak menneskerettighetsovergrep, hvem som kan være utsatt for overgrep og hvorfor, hvordan politi og rettsvesen fungerer, samt utbredelse av korrupsjon.

Notatet er primært skrevet for norske utlendingsmyndigheter, og intenderer ikke å gi et utømmende bilde. Notatet er basert både på informasjon som norsk utlendingsforvaltning innhentet under et opphold i Kathmandu i februar 2011, samt på åpne skriftlige kilder.

INNHold

1. Innledning	5
2. Bakgrunn	5
3. Den politiske situasjonen	6
3.1 Politisk situasjon etter borgerkrigen	6
3.2 Korrupsjon	7
4. Sikkerhets- og menneskerettighetssituasjonen	7
4.1 Generelt om sikkerhet og menneskerettigheter	7
4.2 Situasjonen under konfliktperioden	8
4.3 Nåværende situasjon - 2010/2011	8
4.3.1 Nepal generelt	8
4.3.2 Terai	11
4.3.3 Kathmandu	12
5. Overgripere og utsatte grupper	12
5.1 Overgripere – statlige og ikke-statlige aktører	12
5.1.1 Politiske partier og deres ungdomsvinger	14
5.1.2 Politi	15
5.2 Utsatte grupper	16
6. Myndighetsbeskyttelse	17
6.1 Generelt	17
6.2 Rettsvesen	17
6.3 Politi	18
7. Oppsummering	20
8. Referanser	22
8.1 Skriftlige kilder	22
8.2 Muntlige kilder	24
9. Vedlegg	25
9.1 Vedlegg 1 – Sikkerhetshendelser 2010	25
9.2 Vedlegg 2 – Sikkerhetshendelser første halvår 2011	26

1. INNLEDNING

Dette temanotatet omhandler noen aspekter ved sikkerhets- og menneskerettighetssituasjonen i Nepal i 2010 og 2011. Notatet er basert både på åpne skriftlige kilder, og på informasjon som fremkom under en reise til Nepal i februar 2011. Landinfo har vært ansvarlig for all forberedelse, gjennomføring og etterarbeid i forbindelse med reisen, mens den norske ambassaden i Kathmandu har bistått med uvurderlig assistanse i forbindelse med utforming av møteprogram. Reisen ble gjennomført av en landrådgiver fra Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) og en saksbehandler fra Utlendingsnemnda (UNE).

I løpet av en uke i Kathmandu ble det avholdt totalt 17 møter, bl.a. med representanter for ulike lokale NGOer, internasjonale organisasjoner, nepalske myndigheter, Nepal Bar Association, National Human Rights Commission, samt noen vestlige ambassader. Alle møtene ble avholdt i Kathmandu. Møtepartnere som er referert i dette notatet er presentert i kapittel 8, likeså en liste over det skriftlige bakgrunns materialet som er benyttet.

Alle møtepartnerne i Kathmandu ble gjort kjent med at opplysningene de ga ville kunne bli publisert. Hovedinntrykket var stor grad av åpenhet, og få innvendinger i forhold til å bli sitert på sine uttalelser. Noen ønsket imidlertid ikke å få sitt eller arbeidsstedets navn offentliggjort. Etter avtale refereres disse til i anonymisert form.

Formålet med notatet er ikke å gi et uttømmende bilde, men å belyse aspekter ved sikkerhets- og menneskerettighetssituasjonen i Nepal som er av relevans for UDI og UNEs behandling av utlendingssaker. Notatet omhandler blant annet hvem som står bak menneskerettighetsovergrep, hvem som kan være utsatt for overgrep og hvorfor, hvordan politi og rettsvesen fungerer, samt utbredelse av korrupsjon.¹

2. BAKGRUNN

Nepal har i underkant av 30 millioner innbyggere, og er et av verdens fattigste land. Ifølge U.S. Department of State (2011) er det mer enn 75 ulike etniske grupper i landet. Det offisielle språket er nepali.

I 1996 kunngjorde maoistpartiet² i Nepal "folkets krig". Maoistene ønsket bl.a. å avskaffe kongedømmet og innføre en kommunistisk republikk. I tiårsperioden fra 1996 til 2006 var landet sterkt preget av den alvorlige væpnede konflikten mellom maoistbevegelsen og myndighetene. Under møter Landinfo hadde i Kathmandu i februar 2011, ble denne perioden med borgerkrig utelukkende referert til som "konfliktperioden". En fredsavtale, Comprehensive Peace Agreement (CPA), ble inngått i november 2006.

¹ Det vises forøvrig til Landinfo (2010, 16. september), *Sikkerhetssituasjonen i Nepal*, for ytterligere informasjon. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/1418/1/1418_1.pdf. Dette omhandler for en stor del 2009 og første del av 2010.

² Communist Party of Nepal – Maoist, forkortet CPN-M.

Kart over Nepal (Ncthakur u.å.).

I april 2008 ble det avholdt valg. Maoistene gjorde det svært bra, og endte som det største partiet i nasjonalforsamlingen. En koalisjonsregjering ble dannet, med maoistlederen Prachanda³ som statsminister. Fra mai 2008 ble Nepal en republikk, etter å ha vært styrt av en eneveldig konge i 240 år.

3. DEN POLITISKE SITUASJONEN

3.1 POLITISK SITUASJON ETTER BORGERKRIGEN

De tre største politiske partiene i Nepal, rangert etter antall plasser i nasjonalforsamlingen etter valget i 2008, er:

1. **UCPN-M**: United Communist Party of Nepal - Maoist (tidligere CPN-M)
2. **NC**: Nepali Congress
3. **CPN-UML**: Communist Party of Nepal (Unified Marxist-Leninist), ofte referert til som UML

Etter valget i 2008 har den politiske situasjonen i Nepal vært ustabil. I løpet av noe mindre enn tre år, fra april 2008 til februar 2011, hadde Nepal fire ulike regjeringer (Khada 2011a). I begynnelsen av februar 2011, etter mange mislykkede forsøk på å enes om ny statsminister, ble Jhala Nath Khanal fra CPN-UML innsatt. Han trakk seg allerede etter et halvt års tid, og i slutten av august 2011 ble Baburam Bhattarai fra

³ Fullt navn er Pushpa Kamal Dahal, men kalles Prachanda.

UCPN-M den fjerde statsministeren på tre år (Khada 2011b; Chapagain 2011). Fra august 2011 har altså maoistene igjen hatt statsministeren i Nepal.

Flere møtepartnere i Kathmandu i februar 2011 (Internasjonal organisasjon A; Nagarik Aawaz; TI-Nepal; Vestlig ambassade A) mente at den politiske situasjonen også fremover kommer til å være ustabil. Uenighet om fremtiden til de som utgjorde den væpnede oppstanden under konfliktperioden, nemlig soldatene i maoistenes hær Peoples Liberation Army (PLA), ble fremholdt som et sentralt stridsspørsmål. Maoistene ønsker at så mange som mulig av de om lag 19 000 tidligere PLA-soldatene skal innlemmes i landets sikkerhetsstyrker, Nepal Army (NA), mens andre anser det som umulig å forene to hærer som har vært i væpnet konflikt. Uenighet om hva en skal gjøre med de tidligere PLA-soldatene har forsinket arbeidet med ny grunnlov. Å ferdigstille ny grunnlov er ansett som en viktig del av fredsprosessen (Vestlig ambassade A, møte i Kathmandu februar 2011), og tidsfristen for dette har blitt utsatt gjentatte ganger.

International Crisis Group (2010, s. 1, 2, 45) karakteriserer endringsprosessene i Nepal som rotete, men fremhever at det verken er revolusjon eller anarki i landet. Ifølge International Crisis Group er Nepal midt i en innviklet overgangsperiode.

3.2 KORRUPSJON

Transparency International (TI) rangerte i 2010 Nepal som nummer 146 på en liste hvor 178 land er rangert etter korrupsjonsnivå, og nummer 178 er mest korrupt (TI-Nepal, møte i Kathmandu februar 2011). Ifølge TI-Nepal er en vel så viktig indikator på korrupsjonsnivå at Nepal skårer 2,2 av 10 mulige poeng, og at alle land som har mindre enn 3 poeng er ansett å ha svært høy korrupsjon (*rampant corruption*). TI-Nepal fortalte også at korrupsjonsnivået i Nepal har vært mer eller mindre uendret de siste 15 årene, selv om det har vært store politiske omveltninger i denne perioden.

Under møter i Kathmandu i 2011 var det bred enighet om at korrupsjon i Nepal er svært utbredt. En møtepartner (Internasjonal organisasjon B) ga uttrykk for at "you can basically buy everything you want". TI-Nepal mente at alle politiske partier i Nepal er korrupte, likeså politi og rettsvesen. Korrupsjon i rettsvesen og politi er ytterligere omtalt i kapittel 6.2 og 6.3.

4. SIKKERHETS- OG MENNESKERETTIGHETSSITUASJONEN

4.1 GENERELT OM SIKKERHET OG MENNESKERETTIGHETER

Sikkerhetssituasjonen i et land eller område refererer til det generelle omfanget av voldshandlinger eller hendelser som i betydelig grad forstyrrer offentlig ro og orden. For Nepal har sikkerhetssituasjonen i flere år blitt målt ved antall innrapporterte sikkerhetshendelser i hvert av landets 75 distrikter. Dette er ytterligere omtalt i kapittel 4.3.

Menneskerettigheter er ulike grunnleggende individuelle rettigheter, som bl.a. omhandler rett til frihet fra mishandling, vilkårlige arrestasjoner, urettmessig

frihetsberøvelse og diskriminering på grunn av kjønn, rase, etnisk opprinnelse eller nasjonal tilhørighet.

Sikkerhets- og menneskerettighetssituasjonen i et land eller et område kan utvikle seg i ulik retning; menneskerettighetssituasjonen kan forverres, samtidig som sikkerhetssituasjonen blir bedre. Det kan videre være glidende overganger og overlappinger av hvordan en måler sikkerhets- og menneskerettighetssituasjonen. I Nepal har for eksempel noen av de samme kategoriene, så som antall drap og antall bortføringer, blitt brukt for å illustrere både sikkerhetssituasjonen og menneskerettighetssituasjonen i landet (se kapittel 4.3.1).

Landinfo ser i etterkant av informasjonsinnhentingsreisen til Nepal i februar 2011, at vi kunne ha vært mer bevisst på skillet mellom de to begrepene.

Sikkerhets- og menneskerettighetssituasjonen i Nepal vil i det følgende delvis omtales sammen og delvis separat. Landinfo har etterstrebet å gjengi de begreper ulike møtepartnerne, eller skriftlige kilder, selv har brukt.

4.2 SITUASJONEN UNDER KONFLIKTPERIODEN

Den væpnede konflikten mellom myndighetene og maoistbevegelsen preget i stor grad sikkerhets- og menneskerettighetssituasjonen fra 1996 til 2006. Både myndighetene og maoistene var ansvarlige for omfattende og grove menneskerettighetsbrudd. Om lag 13 000 ble drept i løpet av konfliktperioden.

I den første fasen av fredsprosessen, fra november 2006, forbedret både sikkerhets- og menneskerettighetssituasjonen seg merkbart i hele landet. Deretter var det en generell forverring frem mot valget i 2008, og igjen en forbedring etter valget - med unntak av ett område; Terai.

4.3 NÅVÆRENDE SITUASJON - 2010/2011

4.3.1 Nepal generelt

I møter i Kathmandu i februar 2011 ga Vestlig ambassade A uttrykk for at dagens sikkerhets- og menneskerettighetssituasjon ikke er tilfredsstillende i store deler av Nepal, mens Carter Center mente at Nepal er preget av generell lovløshet.

Straffrihet (*impunity*) for menneskerettighetsovergrep/overgrep er av ulike kilder pekt på blant de største menneskerettighetsutfordringene i Nepal, bl.a. av kontoret for FNs høykommissær for flyktninger (OHCHR 2011, s. 3). Straffrihet forekommer i stort omfang i Nepal og er et betydelig og vedvarende problem (Utrikesdepartementet 2011, s. 1, 5). Straffrihet har videre blitt karakterisert som normen i Nepal (Human Rights Watch 2010; U.S. Department of State 2011). Amnesty International (2011) har for året 2010 uttalt at "Nepal made little progress in ending impunity, accounting for past violations or ensuring respect for human rights". Også svært mange av møtepartnerne i Kathmandu i februar 2011 (Advocacy Forum; INSEC; Nepal Bar Association; Nagarik Aawaz; NHRC; SAATHI; to internasjonale organisasjoner; to vestlige ambassader) omtalte straffrihet som et stort menneskerettighetsproblem.

Utenomrettslige drap (*extrajudicial killing*), drap etter samtykke eller ordre fra representanter for statlige myndigheter uten noen forutgående rettslig prosess, er i

ulike skriftlige kilder omtalt som et menneskerettighets- og sikkerhetsproblem i Nepal. Også under møter i Kathmandu i 2011 ble utenomrettslige drap av mange (Advocacy Forum; INSEC; to internasjonale organisasjoner; Nepal Bar Association; NHRC) omtalt som et vedvarende problem som ikke har avtatt de siste par årene.

Diskriminering er også omtalt som en viktig menneskerettighetsutfordring i Nepal (OHCHR 2011, s. 3). Flere møtepartnere i Kathmandu (INSEC; Nepal Bar Association, februar 2011) bekreftet at ulike former for diskriminering av spesifiserte grupper som lavkaste, fattige, lavt utdannede, kvinner, homofile, m.fl., er et menneskerettighetsproblem.

Når det gjelder sikkerhetssituasjonen presenterer FN i Nepal alle innrapporterte sikkerhetshendelser i hvert av landets 75 distrikter både som diagram og kart, månedlig, halvårlig og årlig. Presentasjonene gir god oversikt over forekomsten av sikkerhetsrelaterte hendelser i ulike deler av landet, og eventuelle endringer over tid.⁴ Landinfo bemerker at kart og diagram viser rapporterte sikkerhetshendelser, noe som ikke nødvendigvis gir det reelle bildet. Videre viser kart og diagram rapporterte hendelser i et distrikt i absolutte tall, og ikke i prosentandel av befolkningen.

I 2010 ble rapporterte sikkerhetshendelser delt inn i tre kategorier (United Nations Nepal Information Platform 2011a):

1. Drap (*killings*)
2. Eksplosjoner (*IED⁵/explosions*)
3. Bortføringer (*abductions*)

To av disse kategoriene, drap og bortføringer, blir for øvrig også brukt som mål på menneskerettighetssituasjonen i Nepal, bl.a. av INSEC og NHRC.

Drap er den største kategorien i rapport over sikkerhetshendelser i 2010 (United Nations Nepal Information Platform (2011a), med 386 rapporterte drap (se vedlegg 1). INSEC (2011, s. 3) rapporterer imidlertid om et høyere antall; 459 drepte i Nepal i 2010 (73 flere enn FN). I kategorien drap inngår trolig også utenomrettslige drap.

Eksplosjoner utgjør den nest største kategorien av sikkerhetshendelser i 2010 i henhold til FNs sikkerhetsrapport (se vedlegg 1), med 207 rapporterte tilfeller.

Bortføringer var det i henhold til FN i Nepal 142 rapporterte tilfeller av i 2010 (se vedlegg 1). INSEC (2011, s. 4) opererer med et noe høyere tall; 185 bortføringer i 2010. NHRC (møte i Kathmandu, februar 2011) fortalte at voldelige handlinger, spesielt bortføringer/kidnappinger for å få løsepenger, er økende i Nepal og at en blanding av politiske, økonomiske og kriminelle motiver ligger bak. NHRC mente at det er betydelig underrapportering av bortføringer, og at de reelle tallene er vesentlig høyere enn de innrapporterte.

United Nations Nepal Information Platform (2011b) har for 2011 utvidet antallet kategorier av sikkerhetshendelser med ytterligere to, i tillegg til de tre ovennevnte.

⁴ For FNs rapport over sikkerhetshendelser i hele 2010, samt i første halvår av 2011, se vedlegg 1 og 2 i dette notatet. Kartene i vedleggene er forminsket i forhold til opprinnelig størrelse, og kan dermed være noe vanskelig å lese. For originalstørrelse finnes lenker i kildelisten.

⁵ IED står for *improvised explosive device*, og kan beskrives som veibomber av mer hjemmelaget karakter (i motsetning til landminer og andre sprenglegemer laget av kommersielle fabrikanter).

De to nye er kraftig sammenstøt (*clash*) og annet (*others*). Sistnevnte inkluderer straffbare handlinger som ran, tyveri, overfall og trusler. For første halvår av 2011 er det flest innrapporterte hendelser hver eneste måned nettopp under kategorien annet (se Total Reported Incidents per Type i vedlegg 2).

Vestlig ambassade A hevdet under samtaler i Kathmandu i 2011 at den generelle sikkerhetssituasjonen i Nepal helt klart var blitt forverret det siste året. Dette ble blant annet begrunnet med dårlig fremdrift i fredsavtalen, samt økte leviekostnader som kombinert med høy arbeidsledighet fører til økt grad av vinningskriminalitet og dermed en forringelse av sikkerhetssituasjonen. Carter Center og internasjonal organisasjon A ga også uttrykk for at den økende kriminaliteten bidrar til økt vold.

Nepal Human Rights Commission (NHRC, møte 2011) mente at dagens generelle menneskerettighetssituasjon i Nepal er "not so good". En annen møtepartner (Internasjonal organisasjon A) var av den oppfatning at den generelle menneskerettighetssituasjonen i Nepal ikke har blitt bedre siden valget i 2008, og at det ikke er noe politisk engasjement for å forbedre den. Asian Human Rights Commission (2011, s. 163) har uttalt at det ikke var noen nevneverdig utvikling i menneskerettighetssituasjonen i Nepal i 2010. Vestlig ambassade B ga i møte i Kathmandu i februar 2011 uttrykk for at sikkerhets- og menneskerettighetssituasjonen i 2011 igjen er i ferd med å forverres.

Enkelte møtepartnere i Kathmandu (Carter Center; Internasjonal organisasjon B; Risk Management Office) var likevel av den oppfatning at voldsnivået i Nepal ikke er høyt, sett i lys av at landet har vært gjennom en lang periode med krig. Risk Management Office mente dessuten at kriminaliteten i Nepal ikke er så høy som en kunne forvente i et land som har svak stat og svake institusjoner.

Carter Center (2011) har i en rapport gitt uttrykk for at politiske partiers ungdomsvinger, og da hovedsakelig maoistenes Young Communist League (YCL), har en negativ innvirkning på sikkerhetssituasjonen i mange distrikter. Likevel påpekte Carter Center i møte i Kathmandu i februar 2011 at den generelle sikkerhetssituasjonen i Nepal er forbedret siden konfliktperioden. Carter Center mente videre at for manges vedkommende er det mer en psykologisk enn en reell redsel, når de uttrykker frykt for overgrep. Ofte kan slik frykt ha årsak i fortiden.

Under oppholdet i Nepal i 2011 fikk Landinfo ikke et helt enhetlig bilde av sikkerhets- og menneskerettighetssituasjonen, og møtepartnerne ga til kjenne ulike oppfatninger av voldsnivået og om situasjonen er forbedret eller forverret. Dette kan delvis forklares med hvilket tidsaspekt møtepartnerne opererte med. Noen refererte til tiden etter fredsavtalen (CPA), noen til tiden etter valget, mens andre hadde det siste året som tidsreferanse. Videre er oppfatning av voldsnivå, og utvikling av sikkerhets- og menneskerettighetssituasjonen, avhengig av sammenlikningsgrunnlag og forventninger.

Det generelle inntrykket fra samtalene i Kathmandu i februar 2011 er at de hendelser som krenker menneskerettighetssituasjonen og påvirker sikkerhetssituasjonen, så som drap, vold, bortføringer og trusler, oftere er økonomisk enn politisk motivert.

4.3.2 Terai

Terai er den sørlige stripen av Nepal, fra vest til øst, som grenser mot India. Terai omfatter 20 av Nepals 75 distrikter, utgjør omtrent en fjerdedel av landets areal og huser rundt halvparten av landets befolkning (International Crisis Group 2007, s. 2).

De siste årene har det vært økende uro og vold i Terai. Det var bred enighet blant møtepartnerne under utlendingsforvaltningens reise til Nepal i februar 2011 om at Terai generelt, og østlige Terai (East og Central Region) spesielt, er det mest urolige området i landet med omfattende voldsbruk. NHRC fortalte at også den generelle oppfatningen blant befolkningen i Terai er at det ikke er et trygt område. Vestlig ambassade A beskrev situasjonen i regionen som kaotisk og uoversiktlig. Internasjonal organisasjon A mente at dagens kriminalitets- og voldsnivå i Terai er høyt, og at en rapport fra Ministry of Home Affairs som sier at kriminaliteten i Terai har gått ned, gir et uriktig bilde av situasjonen. Også FNs sikkerhetsrapport for 2010 (vedlegg 1) indikerer at det er flest sikkerhetshendelser i Terai; - særlig i øst.

Flere møtepartnere i Kathmandu i februar 2011 (Carter Center; INSEC; NHRC; Vestlig ambassade B) opplyste at ifølge nepalske myndigheter er det 109 aktive væpnede grupperinger i Terai. Disse er involvert i ulik kriminell virksomhet, herunder bortføringer og utpressing (INSEC, møte 2011). Både INSEC og vestlig ambassade B hevdet at det reelle antall væpnede grupperinger i Terai er langt lavere enn det myndighetenes opererer med, og at 50 antakelig er et riktigere antall. Dette fordi noen personer "roterer", eller deltar i flere væpnede grupper. Uansett er det på det rene at flere titalls væpnede grupperinger er aktive i Terai, og at disse er involvert i voldelige og kriminelle handlinger, og bidrar til å forringe sikkerhets- og menneskerettighetssituasjonen i området. Amerikanske myndigheter gir uttrykk for følgende om situasjonen i Terai i 2010:

There was continuing conflict in the Terai. Numerous armed groups, many ethnically based, clashed with each other and with the local population. Police were unable fully to promote law and order. Members of the Maoists, the Maoist affiliated YCL, and other ethnically based splinter groups in the Terai frequently committed acts of violence, extortion, and intimidation throughout the year (U.S. Department of State 2011).

INSEC (2011, s. 3, 11) registrerte 263 av totalt 459 rapporterte drap i Nepal i 2010 i Terai, dvs. nærmere 60 %. Dette refererer til drap hvor ansvaret plasseres både hos statlige og ikke-statlige aktører, eller der overgriper er ukjent.

Høykommissæren for flyktninger sitt kontor i Nepal mener at det skjer flere utenomrettslige drap i Terai enn i resten av landet:

Between January 2008 and June 2010, OHCHR received reports of thirty-nine incidents, resulting in fifty-seven deaths, which involved credible allegations of the unlawful use of lethal force. All but two of these incidents are alleged to have taken place in the Terai districts of the Eastern and Central Regions. Non-governmental human rights organizations have reported even higher numbers of alleged extra-judicial killings (OHCHR Nepal 2010, s. 4).

Av totalt 185 rapporterte bortføringer i Nepal i 2010, fant 115 sted i Terai (INSEC 2011, s. 4, 10), noe som representerer 65 % av alle bortføringer INSEC registrerte

dette året. Amerikanske myndigheter hevder at de fleste bortføringer skjer i Terai og med det formål å få løsepenger: "Most abductions were for ransom and occurred in the Terai, where armed groups operated with relative impunity" (U.S. Department of State 2011). Også flere av Landinfos møtepartnere i Kathmandu i 2011, som Carter Center, Nepal Bar Association, NHRC og vestlig ambassade A, omtalte bortføringer/kidnappinger både som et relativt vanlig og økende fenomen i Nepal generelt og i Terai spesielt.

En del menneskerettighetsovergrep i Terai er politisk og/eller etnisk motivert. Blant annet fortalte Carter Center (møte i Kathmandu, februar 2011) at maoister/YCL og madeshier er i opposisjon til hverandre, og at minst ti maoister ble drept av væpnede madeshi-grupper i 2010. INSEC (møte 2011) opplyste imidlertid at de fleste velstående pahadier nå har forlatt Terai, og at den etniske konflikten (madhesi - pahadi)⁶ etter dette ikke lenger er så uttalt.

Internasjonal organisasjon A (møte 2011) mente at politisk og etnisk motivert vold i Terai er redusert, og at voldelige hendelser nå i større grad er motivert av økonomisk vinning.

Flere møtepartnere i Kathmandu mente at voldskriminalitet er ekstra utbredt i Terai fordi gjerningsmennene lett kan reise over grensen og "gjemme seg" i India.

4.3.3 Kathmandu

Kathmandu var under konfliktperioden ansett som det tryggeste området i Nepal.

Vestlig ambassade A ga i møte i Kathmandu i februar 2011 uttrykk for at den generelle sikkerheten i Kathmandu har blitt redusert de siste et til to årene som følge av økt kriminalitet. Ambassaden mente at høy arbeidsledighet, inflasjon og økte levekostnader bidrar til økt uro og vold.

Også NHRC (møte i 2011) mente at drap, bortføringer/kidnappinger og den generelle kriminaliteten er økende i Kathmandu.

5. OVERGRIPERE OG UTSATTE GRUPPER

5.1 OVERGRIPERE – STATLIGE OG IKKE-STATLIGE AKTØRER

Mange og ulike aktører står bak overgrep og brudd på menneskerettighetene i Nepal, særlig i Terai, og det er vanskelig å få full oversikt over de ansvarlige. Overgripere kan deles i to hovedkategorier:

- Statlige aktører
- Ikke-statlige aktører

⁶ For ytterligere informasjon om madhesi - pahadi-konflikten se bl.a. Landinfo (2009, 1. april), *Konflikt i Terai mellom madhesier og pahadier*. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/865/1/865_1.pdf

Ikke-statlige aktører er en svært sammensatt kategori, som omfatter alt fra politiske partier og deres ungdomsvinger, til etniske grupperinger og kriminelle.

I 2009 registrerte INSEC (2010, s. 3, figur 1) 5137 ofre for menneskerettighetsbrudd og misligheter (*human rights violations and abuses*) hvor nepalske myndigheter ble holdt ansvarlig, mens 1420 ble utsatt for MR-brudd og misligheter utført av ikke-statlige aktører. I henhold til INSEC var representanter for myndighetene ansvarlige for mer enn tre og en halv ganger flere menneskerettighetsbrudd enn ikke-statlige aktører i 2009.

I 2010 registrerte INSEC (2011, s. 15) 630 menneskerettighetsbrudd (*human rights violations*) begått av statlige aktører, mens det ble registrert at 672 ble utsatt for menneskerettighetsbrudd begått av UCPN-M (maoistene). I tillegg ble det registrert 3080 ofre for menneskerettighetsbrudd fra uidentifiserte grupper og andre⁷. Totalt registrerte INSEC 3752 ofre for ikke-statlige aktører i 2010.

INSECs kategorier for 2009 og 2010 er ikke helt likelydende, idet de inkluderer *human rights violations and abuses* i 2009 og kun *human rights violations* i 2010. Med forbehold om at kategoriene ikke er helt sammenliknbare, indikerer tallene fra INSEC en markant nedgang fra 2009 til 2010 i menneskerettighetsbrudd begått av statlige aktører, nemlig en nedgang fra 5137 i 2009 til 630 i 2010. Tilsvarende fremkommer en betydelig økning i menneskerettighetsbrudd begått av ikke-statlige aktører, fra 1420 til 3752, hvilket er mer enn 100 % økning fra 2009 til 2010.

INSEC (2011, s. 15) påpeker at langt flere ikke-statlige aktører var ansvarlige for drap enn statlige i 2010:

When it came to the matter of violent activities, non-state actors were ahead of the state. The state killed 32 people, including three women this year while the non-state actors killed 427 people.

Tallene fra INSEC over drap der ikke-statlige aktører holdes ansvarlige, spesifiserer aktørene i liten grad. Av 427 drap begått i 2010 av ikke-statlige aktører, er 117 begått av uidentifiserte og 274 av såkalte andre (INSEC 2011, s. 3, figur 1). Det betyr at med unntak av 36 drap, faller de øvrige 391 drapene i kategorien gjerningsmann uidentifisert eller andre. Drap begått av væpnede grupperinger er inkludert i de 2 kategoriene. Bare i Terai er det offisielt 109 aktive væpnede grupperinger. Selv om tallene fra INSEC indikerer en nedgang i tilfeller der statlige aktører holdes ansvarlig, understreker U.S. Department of State (2011) at det i 2010 var mange rapporter om at statlige aktører hadde begått vilkårlige eller ulovlige drap.

NHRC (møte i Kathmandu, februar 2011) mente at det er et gjennomgående problem at nepalske myndigheter lar overgripere gå fri. Videre ga flere møtepartnere (Advocacy Forum; Carter Center; INSEC; Vestlig ambassade A) uttrykk for at overgriperne, inkludert væpnede grupperinger, ofte har politisk beskyttelse.

⁷ Under andre inngår bl.a. ulike politiske grupperinger og deres ungdomsvinger (INSEC 2011, s. 3-6).

5.1.1 Politiske partier og deres ungdomsvinger

Ikke-statlige overgripere er som nevnt en svært sammensatt gruppe, og en rekke ulike væpnede grupperinger, politiske partier og deres ungdomsvinger inngår i denne gruppen.

De tre største politiske partiene i Nepal er UCPN-M, Nepali Congress og CPN-UML (se kapittel 3). Disse partienes ungdomsfløyer⁸ er:

- YCL - *Young Communist League* (ungdomsfløyen til maoistene, UCPN-M)
- *Tarun Dal* (ungdomsfløyen til Nepali Congress)
- *Youth Force* eller UML Youth Force (ungdomsfløyen til CPN-UML)

YCL synes å være den største av ungdomsfløyene, målt etter antall medlemmer (Carter Center 2011, s. 25). Ifølge amerikanske myndigheter er både YCL, og små etnisk baserte væpnede grupperinger, involvert i drap (U.S. Department of State 2011). Ifølge INSEC (2011, s. 15) var YCL og Youth Force ansvarlige for ett drap hver i 2010, mens UCPN-M sto bak fire drap dette året:

Political parties were also found to be involved in killings during the year. The UCPN-M killed four persons and its sister wing, the YCL, killed one person. The sister organization of the UML, the Youth Force and the Limbuwan Force killed one person each, [...].

INSEC (2011, s. 15) har rapportert at 427 drap ble begått av ikke-statlige aktører i 2010 (se også kapittel 5.1). Maoistene (UCPN-M) og deres ungdomsfløy (YCL) sto bak fem av drapene og Youth Force ett. INSECs tall indikerer at de tre største politiske partiene i Nepal, og deres ungdomsvinger, sto bak svært få drap i 2010.

INSEC (2011, s. 3, figur 1) rapporterte for øvrig at en rekke andre politiske grupperinger enn UCPN-M, YCL og Youth Force står bak drap i Nepal, de fleste Terai-baserte.⁹

Politiske partier/ungdomsvinger er også involvert i bortføringer, voldelige angrep, trusler og utpressinger. Flere møtepartnere i Kathmandu i februar 2011 (Carter Center; Internasjonal organisasjon A og B; Risk Management Office) fremholdt at selv om YCL åpenbart er involvert i økonomisk kriminalitet, så har voldshandlinger som kan knyttes til YCL avtatt markant etter valget i 2008. Carter Center mente at YCL gjør mye uredelig, men at de i dag i liten grad er involvert i grov vold og drap. Advocacy Forum hevdet at Youth Force står bak mye av samme type aktiviteter som YCL, men i mindre omfang, og at Youth Force er dårligere organisert enn YCL.

Ungdomsvingenes kriminelle aktiviteter hevdes generelt å være motivert av økonomisk vinning (dette sammenfaller for øvrig med vurdering av utviklingen i

⁸ Det vises også til Landinfo (2011, 11. april), *Politiske ungdomsvinger og deres aktiviteter, med spesielt fokus på Youth Force*, for ytterligere informasjon. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/1593/1/1593_1.pdf.

⁹ Ifølge INSEC (2011, s. 3) står følgende politiske/etniske grupperinger bak drap i 2010: *Terai Janatantrik Party Madesh*: 6 drap, *Akhil Tarai Mukti Morcha*: 5, *Terai Mukti Morcha*: 4, *JTMM (Rajan)*: 3, *Janatantrik Tarai Madesh Mukti Party*: 3, *JTMM (Jwalasingh)*: 2, *Sayukta Janatantrik Tarai Mukti Moecha*: 2, *JTMM (Pratik)*: 1, *JTMM (Azad)*: 1, *Madesh Mukti Tigers*: 1, *Madesh Rastra Janatantrik Party (K)*: 1 og *Sanghiya Limbuwan Rajya Parishad*: 1.

I tillegg kommer allerede nevnte 4 drap begått av UCPN-M, 1 av YCL og 1 av Youth Force.

Terai i kapittel 4.3.2). Carter Center (2011, s. 11) påpeker at YCLs medlemmer ofte er drevet av økonomisk vinning, snarere enn politiske motiver:

Additionally, in some cases Maoist representatives themselves complained that YCL cadres recruited after 2006 are financially motivated rather than politically dedicated to the cause.

Politiske partier/ungdomsvinger nyter i stor grad immunitet, og unngår rettslig forfølgelse fordi de politiske partiene beskytter dem (INSEC 2011, s. 15). At politiske partier, særlig maoistene, ofte beskytter sine egne medlemmer og dermed unngår å ansvarliggjøre overgripere, ble omtalt av flere under møter i Kathmandu i februar 2011 (Advocacy Forum; Carter Center; TI-Nepal; to vestlige ambassader). Samtidig ble det hevdet at YCL og Youth Force blir beskyttet av sine ”moderpartier”, UCPN-M og CPN-UML. Det ble videre hevdet at mange er medlem i et (eventuelt flere) politisk parti/ungdomsfløy, snarere for å få beskyttelse enn av politiske motiver. Risk Management Office var av den oppfatning at mange utsettes for et stort press om å slutte seg til/være med i en av ungdomsfløyene, fortrinnsvis YCL eller Youth Force.

Flere møtepartnere (INSEC; Internasjonal organisasjon B; Vestlig ambassade B) pekte på at mange konflikter i Nepal er av lokal karakter. De hevdet videre at risikoen for å bli utsatt for overgrep som følge av delaktighet i en lokal konflikt, i mange tilfeller elimineres om en forlater det område der konflikten utspiller seg/har funnet sted. To internasjonale organisasjoner A og B, samt Carter Center, opplyste at maoistene har et nasjonalt nettverk. Internasjonal organisasjon A mente at dette nettverket har kapasitet til å spore personer over hele landet, men at det ofte ikke blir benyttet til å forfølge personer som har flyttet fra en lokal konflikt/trusler. Dette fordi det ikke blir ansett som verdt hvis det ikke er en ”viktig nok sak”. Et eksempel som ble nevnt der maoistene har forfulgt noen nasjonalt, er at enkelte journalister har opplevd å bli forfulgt og ikke vært trygge noe sted i Nepal. Internasjonal organisasjon B mente at både maoistene og YCL er mektige og har stor innflytelse. INSEC mente at det kan være vanskelig å flytte fra en konflikt med politiske partier og/eller disse partienes ungdomsvinger.

5.1.2 Politi

Dette underkapitlet omhandler politiet som overgriper, dvs. politimyndighetenes ansvar for menneskerettighetsbrudd. For mer om politiets evne og mulighet til å gi beskyttelse, se kapittel 6.3 om myndighetsbeskyttelse.

At det nepalske politiet står bak drap og voldsutøvelse, er bl.a. omtalt av amerikanske myndigheter:

Members of the security forces committed human rights abuses. Members of the Nepal Police (NP) and Armed Police Force (APF) committed extrajudicial killings and tortured numerous persons. Security forces used arbitrary arrest and detention (U.S. Department of State 2011).

Også flere av møtepartnerne i Kathmandu i februar 2011 ga uttrykk for at politiet i Nepal utøver vold, inkludert tortur (*torture*). INSEC hevdet at ”Nepali Security Forces and Police have a long tradition of use of torture”, og at ”torture is very frequent in Nepali Police”. Vestlig ambassade A mente at det helt klart forekommer

tortur i varetekt. Advocacy Forum mente at vold og "torture in Police Detention Centres" er utbredt og foregår hver eneste dag. Både Advocacy Forum og NCHR mente likevel at vold i varetekt, eller det som ble omtalt som "torture in custody", relativt sett avtar. Advocacy Forum og Nepal Bar Association hevdet at det er mindre vold (*torture*) mot fanger i fengsel, enn i varetekt. Dette kan relateres til det flere fortalte i møter i Kathmandu i februar 2011 om at politi og rettsvesen i stor grad baserer seg på tilståelser og vitnemål, og ikke på bevis. Når det ikke forligger bevis benyttes vold for at den arresterte skal innrømme skyld, uavhengig av om vedkommende faktisk er skyldig eller ei. Ifølge vestlig ambassade B er tilståelse alt man har av bevis i om lag 70 % av sakene i Nepal.

Advocacy Forum hevdet i møte (Kathmandu, februar 2011) at politiet er involvert i kriminelle handlinger. Ifølge Carter Center (møte 2011) er politiet bl.a. delaktige i kidnappinger. Bortføringer er, som omtalt i kapitlene 4.3.1 og 4.3.2, et økende problem i Nepal. Vestlig ambassade A hevdet også at politiet er involvert i menneskesmugling i den forstand at barn leveres til barnehjem som foreldreløse selv om de i realiteten ikke er det, og at politiet bevisst har gitt uriktig informasjon om omsorgssituasjonen slik at barna kan bortadopter.

5.2 UTSATTE GRUPPER

Risk Management Office hevdet i møte i Kathmandu i februar 2011 at det ikke er noen systematisk forfølgelse av noen enkelt gruppe i Nepal. Ifølge Carter Center (møte, februar 2011) rammer ofte vold og andre overgrep **tilfeldige personer**, og det foreligger en generell risiko for å bli utsatt. Flere møtepartnere mente imidlertid at enkelte grupper var mer utsatt enn den øvrige befolkningen.

En gruppe som ble trukket frem av mange er **forretningsfolk** og deres familier (Carter Center; Advocacy Forum; Nepal Bar Association; NHRC; Vestlig ambassade A). Forretningsfolk, særlig i de større byene, må ofte betale "protection money" til politiet og/eller til YCL eller Youth Force. Å unnlate å betale innebærer risiko for grov vold. Advocacy Forum ga informasjon om flere konkrete tilfeller av overgrep der næringsdrivende, som restaurant- og butikkeiere, hadde unnlatt å betale slike beskyttelsesavgifter. Forretningsfolk og deres familiemedlemmer risikerer også å bli bortført/kidnappet med krav om løsepenger. Flere, herunder NHRC, påpekte at **barn** er spesielt utsatt for denne type kriminalitet. NHRC og Nepal Bar Association mente at barn fra rike familier er mest utsatt, mens vestlig ambassade A mente at middelklassen og deres barn er mest utsatt. Ifølge Carter Center har de mektigste forretningsfolkene politisk beskyttelse, mens øvrige næringsdrivende (og deres familier) vil være utsatt for overgrep.

Carter Center nevnte videre at **VDC Secretaries**, offentlig tjenestemannsstilling ved *Village Development Committee* (VDC), kan være utsatt. Dette fordi økonomiske midler til distriktene kanaliseres gjennom dem/de lokale distriktsutviklingskontor.

Videre ble **journalister** omtalt som en utsatt gruppe av flere møtepartnere (Carter Center; to vestlige ambassader; Internasjonal organisasjon A).

Lesbiske og homofile ble omtalt som en utsatt gruppe av vestlig ambassade A.

Internasjonal organisasjon A mente at **menneskerettighetsaktivister**, særlig kvinnelige, kan være utsatt.

Flere møtepartnere hevdet at grupper som anses som ”**svake**” sosialt og økonomisk er utsatt. Blant disse er fattige, lavkaste/kasteløse (dalitter), analfabeter, kvinner, folk fra landsbygda (*rural people*) og/eller urbefolkninger (*janajati*). Det ble vist til at disse i liten grad gis assistanse/beskyttelse fra politiet eller øvrige myndigheter.

6. MYNDIGHETSBESKYTTELSE¹⁰

6.1 GENERELT

Nepals ti år lange borgerkrig, der majoriteten av landets distrikter etter hvert var kontrollert av maoistene, samt en svært labil politisk situasjon etter inngåelsen av fredsavtalen, har bidratt til å svekke den nepalske staten. Dette, sammen med stagnasjon i fredsprosessen og et ”manglende oppgjør med fortiden” der overgripere fra borgerkrigen forblir ustraffet, har medvirket til at straffrihet og utenomrettslige *drap* er betydelige menneskerettighetsproblem i dagens Nepal (se også kapittel 4.3.1).

Adocacy Forum hevdet at ”impunity is getting institutionalized”, dvs. at straffrihet for overgripere har blitt etablert som det vanlige snarere enn unntaket. Nepal Human Rights Commission (NHRC) ga uttrykk for tilsvarende oppfatning ved å hevde at nepalske myndigheter ikke tar affære overfor overgripere. Det innebærer at kriminelle og overgripere stadig går fri i Nepal, og at myndighetene ofte ikke gir beskyttelse til landets borgere/sivile. Flere møtepartnere i Kathmandu i februar 2011 var av den oppfatning at svært mange i Nepal slutter seg til politiske partier/grupperinger utelukkede for å kompensere for fravær av myndighetsbeskyttelse

Nepal Bar Association (møte 2011) mente at det i mange tilfeller er forbindelser mellom politi og kriminelle, som regel økonomisk motivert, og at det forekommer at politiet bidrar til å hjelpe og/eller beskytte kriminelle.

Videre ble det hevdet at det er en gjensidig triangelforbindelse mellom politi, væpnede grupperinger og politiske partier, selv om politiske partier ikke offisielt har forbindelser med væpnede grupperinger, der partene beskytter og hjelper hverandre (møte i Kathmandu februar 2011, møtepartner ønsket å være anonym i forhold til uttalelsen). Ifølge vestlig ambassade B (møte 2011) består noen væpnede grupperinger av personer fra flere ulike politiske partier, slik at en væpnet gruppering kan søke beskyttelse fra flere sider etter hva som passer best i den aktuelle situasjonen. Dermed kan det være vanskelig for ”vanlige borgere” å oppnå beskyttelse mot væpnede grupperinger.

6.2 RETTSVESEN

OHCHR (2011, s. 8) peker på at det nasjonale lovverket i Nepal har mangler når det gjelder straffeforfølgning av menneskerettighetsovergrep:

¹⁰ Det vises også til Landinfo (2010, 29. oktober), *Myndighetsbeskyttelse i Nepal*. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/1464/1/1464_1.pdf.

The domestic legal framework for prosecution of serious human rights violations and abuses remains inadequate. Serious human rights violations, such as torture, enforced disappearances, and crimes against humanity, which should be prosecuted in accordance to the State's international legal obligations, are still not criminalized under Nepalese law.

I tillegg peker OHCHR (2011, s. 6) på hvorledes straffrihet utarmer tilliten til rettssystemet og styrker posisjonen til de som står bak menneskerettighetsbrudd.

The prevalence of impunity has a negative effect on the criminal justice system and the administration of justice. Although the Supreme Court plays a positive role through important judgments on human rights cases, the failure to hold persons to account for serious crimes erodes public faith in the ability of rule of law institutions to enforce the law fairly and without political bias. Concurrently, the lack of accountability emboldens those who engage in criminal activity and the use of violence.

Flere møtepartnere i Kathmandu i februar 2011 (Nepal Bar Association; TI-Nepal; Risk Management Office; INSEC; Advocacy Forum) mente at rettssystemet i Nepal er preget av korrupsjon, politisk press og et betydelig etterslep av saker. Nepal Bar Association opplyste at på grunn av store restanser kan det ta fra ett til åtte år å få en sak rettslig behandlet. Amerikanske myndigheter (U.S. Department of State 2011) omtaler det nepalske rettssystemet slik: "The law provides for an independent judiciary, but courts remained vulnerable to political pressure, bribery, and intimidation". Ifølge samme kilde hadde Nepals høyesterett per 15. desember 2010 en restanse på 10 023 saker. INSEC (møte i Kathmandu, februar 2011) ga uttrykk for at rettssystemet er sårbart i forhold til politisk press og korrupsjon/bestikkelser, og hevdet at korrupsjon er mest utbredt i lavere rettsinstanser. Videre karakteriserte INSEC rettssystemet generelt som urettferdig: "Fair trial almost does not exist in Nepal". OHCHR (2011, s. 6) peker imidlertid på at høyesterett i Nepal har spilt en positiv rolle gjennom viktige menneskerettighetsdommer, et synspunkt som et stykke på vei ble delt av en møtepartner i Kathmandu (Internasjonal organisasjon A, februar 2011) som mente at høyesterett er relativt proaktiv i sin behandling av menneskerettighetsspørsmål.

Nepal Bar Association (møte 2011) mente at det forekommer forfølgelse av politiske og økonomiske uvenner/motstandere gjennom rettssystemet, etter bevisste fremsettelse av falske anklager. Hvor utbredt dette er, og hvor mange som eventuelt blir dømt på grunnlag av falske anklager, foreligger det ikke informasjon om.

Derimot er det enighet blant flere møtepartnere (Advocacy Forum; Internasjonal organisasjon B; Vestlig ambassade B) om at uskyldige blir dømt og gjerningsmenn går fri, blant annet fordi tilståelser og vitnemål har høy status som bevismiddel (se kapitlene 5.1.2 og 6.3).

6.3 POLITI

Det hersker relativt bred enighet, både blant skriftlige og muntlige kilder, om at politimyndighetene i Nepal på mange områder ikke fungerer tilfredsstillende.¹¹

¹¹ Se også kapittel 5.1.2 i dette notatet for omtale av politiet.

Politiet er ofte lite villige til å følge opp saker der det er gjort gjeldende at representanter for hæren (NA¹²), maoistenes hær (PLA¹³), Armed Police Force (APF¹⁴) eller det nepalske politiet (NP) er ansvarlige for ulovlige handlinger (OHCHR 2011, s. 7; Advocacy Forum, møte i Kathmandu 2011). Videre unnlater politiet svært ofte å reagere på voldsepisoder, spesielt hendelser som involverer maoister eller væpnede grupperinger i Terai (U.S. Department of State 2011).

Advocacy Forum (møte 2011) fortalte at politiet ofte er utsatt for press fra politiske partier som sitter med makten, og at politiet kan bli truet med overføring til avsidesliggende steder, at de ikke vil bli forfremmet og/eller at de vil miste jobben hvis de ikke gjør det de får beskjed om. Et annet viktig forhold når det gjelder hvordan politimyndighetene i Nepal fungerer i dag, er at deres funksjonsevne er sterkt preget av det presset de var utsatt for fra maoistene under konfliktperioden. Politiet var ofte et hovedmål for maoistens vold, og på landsbygda ble politiet regelrett fordrevet. Selv om politimyndighetene er i en prosess med å reetablere seg i mange områder, har maoistene fortsatt stor innflytelse og makt i deler av landet (Internasjonal organisasjon A, møte 2011).

Under møter i Kathmandu i februar 2011 var det stor grad av enighet om at politiet er korrupt. Dette ble uttalt av representanter fra Advocacy Forum, Carter Center, INSEC, Nepal Bar Association, TI-Nepal, Risk Management Office og to vestlige ambassader. Advocacy Forum var av den oppfatning at politiet helt klart er mer korrupt enn rettsvesenet. TI-Nepal understreket imidlertid at det er store variasjoner i omfanget og karakteren av korrupsjon, og at bestikkelser kan være alt fra store pengebeløp til en kopp te. TI-Nepal pekte på at selv om mange politimenn stort sett er ærlige, vil det alltid være uforutsigbart hvem som er korrupt og hvem som ikke er det. INSEC ga uttrykk for at politiet generelt er svært korrupt i Nepal: "Corruption is rampant in Nepali Police". Myndighetene synes i liten grad å erkjenne problemet. I møte i februar 2011 med det nepalske innenriksdepartementet (Ministry of Home Affairs) ble det hevdet at korrupsjon innen politiet ikke er så utbredt, og at det derfor ikke er iverksatt tiltak for å forhindre korrupsjon.

Som tidligere omtalt hevdet noen møtepartnere (Carter Center; Nepal Bar Association) at politiet i en del tilfeller samarbeider med kriminelle og at politiet blant annet har vært delaktig i bortføringer, ofte i samarbeid med væpnede grupperinger. Enkelte (Advocacy Forum; Nepal Bar Association) hevdet at politiet også er delaktige i å kreve "protection money" fra næringsdrivende (se også kapittel 5.2).

Det hersket relativt bred enighet blant møtepartnerne om at tilståelser ofte kommer etter mishandling og bruk av vold fra politiet, og Advocacy Forum mente at mange blir ulovlig frihetsberøvet (arrestert eller holdt i varetekt ulovlig). Politiets behandling av sivile vil være avhengig av deres sosiale status. Ifølge vestlig ambassade A, Carter Center og INSEC, reduseres muligheten for å få beskyttelse og assistanse fra politiet, samtidig som sannsynligheten for å bli utsatt for vold fra politiet øker, dersom en er:

¹² Nepal Army.

¹³ Peoples Liberation Army (for noe mer informasjon om PLA og NA, se kapittel 3.1).

¹⁴ APF er et paramilitært politi (Ministry of Home Affairs, møte i Kathmandu februar 2011).

- Fattig
- Lavkaste/kasteløs
- Analfabet
- Fra landsbygda (rural people)
- Kvinne
- Homofil
- *Janajati*, dvs. urbefolkninger

Advocacy Forum fortalte som eksempel at en fattig kvinne som ønsker å anmelde et forhold er så langt nede på den sosiale rangstigen at politiet ikke engang vil etterforske saken. Videre fortalte flere møtepartnere at det ikke er uvanlig at politiet nekter å ta imot en klage eller undersøke en sak, og at de nekter å registrere en FIR (*First Investigation Report*). En årsak kan være at en tilhører en sosialt svak gruppe, og at politiet av den grunn ikke er interessert i å etterforske saken. Det kan videre skyldes politisk og/eller økonomisk press, ofte fordi gjerningsmannen skal beskyttes (Nepal Bar Association). Dette innebærer at avvisning av anmeldelser kan skyldes både anmelders sosiale status, og politisk og/eller økonomisk press. Ifølge INSEC vil ikke politiet på landsbygda etterforske en sak før de får ”grønt lys” fra lokale politikere. INSEC mente at dette ikke er vanlig forekommende i urbane områder, men at politiet også i byene blir utnyttet og presset av politiske partier. INSEC hevdet videre at mange søker beskyttelse fra politiske partier snarere enn fra politiet.

Flere møtepartnere ga uttrykk for at ”folk flest” har liten tillitt til politiet, både som lovforvalter og som beskytter. INSEC ga uttrykk for at Nepal mangler, og trenger, et uavhengig profesjonelt politi.

7. OPPSUMMERING

- Ti år med borgerkrig, der flertallet av landets distrikter til slutt ble kontrollert av maoistene, og en ustabil politisk situasjon etter fredsavtalen ble inngått, har bidratt til å svekke staten i dagens Nepal.
- Terai er det mest urolige området i Nepal, særlig østlige Terai (East og Central Region), når det gjelder sikkerhets- og menneskerettighetssituasjonen.
- Det foreligger entydig informasjon om at korrupsjon i Nepal er svært utbredt.
- *Straffrihet, utenomrettslige drap og diskriminering* har blitt fremholdt blant de største menneskerettighetsproblemene i Nepal.
- Bortføringer/kidnappinger og utpressing er hevdet å være et relativt vanlig og økende fenomen i Nepal generelt, og i Terai spesielt.
- Mange og ulike aktører står bak overgrep og brudd på menneskerettighetene i Nepal, særlig i Terai, og det er vanskelig å få full oversikt over de ansvarlige.

- Overgripere kan deles i to hovedkategorier; statlige og ikke-statlige aktører. Ikke-statlige aktører omfatter alt fra politiske partier og deres ungdomsvinger, til etniske grupperinger og kriminelle.
- I flertallet av rapporterte drap i Nepal i 2010 er overgriper ukjent eller kategorien andre.
- YCL er i høy grad involvert i kriminalitet, men alvorlige voldshandlinger (som drap) som kan knyttes til YCL har avtatt markant etter valget i 2008.
- Også politiet i Nepal står bak menneskerettighetsbrudd.
- Mange konflikter i Nepal blir hevdet å være av lokal karakter, og risikoen for å bli utsatt for overgrep pga. delaktighet i en lokal konflikt vil i mange tilfeller elimineres om en forlater det område der konflikten utspiller seg.
- Det har blitt fremholdt at det ikke foregår systematisk forfølgelse av noen enkelt gruppe, men at enkelte (som forretningsfolk og deres familier, VDC-Secretaries, journalister, menneskerettighetsaktivister, lesbiske og homofile) kan være mer utsatt for overgrep.
- De som er lavt på den sosiale rangstigen, som fattige, lavkaste/kasteløse, kvinner, urbefolkninger og analfabeter, vil ofte ha mindre sjanse til å få beskyttelse og assistanse fra politiet, samtidig som de har en økt sannsynlighet for å bli utsatt for vold fra politiet.
- Mange er medlem i et politisk parti/ungdomsfløy snarere for å få beskyttelse enn av politiske motiver.
- Rettssystemet i Nepal er preget av korrupsjon, politisk press og store restanser, mens politiet er utsatt for press og korrupsjon.
- Politi og rettsvesen baserer seg i større grad på tilståelser og vitnemål enn på bevis, noe som medfører at uskyldige kan bli dømt mens skyldige kan gå fri.

8. REFERANSER

8.1 SKRIFTLIGE KILDER

- Amnesty International (2011). *Nepal - Amnesty International Report 2010. Human Rights in Federal Republic of Nepal*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <http://www.amnesty.org/en/region/nepal/report-2010> [lastet ned 27. september 2011]
- Asian Human Rights Commission (2011). *NEPAL - Political Paralysis Preventing New Constitution and the Respect for Human Rights. The State of Human Rights in Eleven Asian Nations – 2010*. Hong Kong: Asian Human Rights Commission. Tilgjengelig fra http://www.humanrights.asia/resources/hrreport/2010/6%20Nepal_2010.pdf [lastet ned 3. oktober 2011]
- Carter Center (2011, 28. februar). *Clashes between political party youth wings have decreased but YCL and UML Youth Force continue to seek financial gain*. Atlanta: The Carter Center. Tilgjengelig fra http://www.cartercenter.org/resources/pdfs/news/peace_publications/democracy/nepal-political-party-youth-wings-022811-en.pdf [lastet ned 25. mars 2011]
- Chapagain, K. (2011, 28. august). Nepal Elects a Maoist as Prime Minister. *The New York Times*. Tilgjengelig fra http://www.nytimes.com/2011/08/29/world/asia/29nepal.html?_r=1&ref=asia [lastet ned 3. oktober 2011]
- Human Rights Watch (2010, desember). *Indifference to Duty. Impunity for Crimes Committed in Nepal*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/en/reports/2010/12/14/indifference-duty-0> [lastet ned 23. juni 2011]
- International Crisis Group (2007, 9. juli). *Nepal's Troubled Tarai Region*. Brussel: International Crisis Group. Tilgjengelig fra [http://www.crisisgroup.org/~media/Files/asia/south-asia/nepal/136_nepal_s_troubled_tarai_region.ashx](http://www.crisisgroup.org/~/media/Files/asia/south-asia/nepal/136_nepal_s_troubled_tarai_region.ashx) [lastet ned 6. juni 2011]
- International Crisis Group (2010, 29. september). *Nepal's Political Rites of Passage*. Brussel: International Crisis Group. Tilgjengelig fra <http://www.crisisgroup.org/~media/Files/asia/south-asia/nepal/194%20Nepals%20Political%20Rites%20of%20Passage.ashx> [lastet ned 11. mai 2011]
- INSEC, dvs. Informal Sector Service Center (2010, 19. februar). *Human Rights Yearbook 2010. Situation of Human Rights in 2009: Overall Evaluation*. Kathmandu: INSEC. Tilgjengelig fra <http://www.insec.org.np/pics/1266579769.pdf> [lastet ned 30. juni 2011]
- INSEC, dvs. Informal Sector Service Center (2011). *Human Rights Yearbook 2011. Situation of Human Rights in 2010: Overall Evaluation*. Kathmandu: INSEC. Tilgjengelig fra <http://www.insec.org.np/pics/1298263387.pdf> [lastet ned 10. mai 2011]

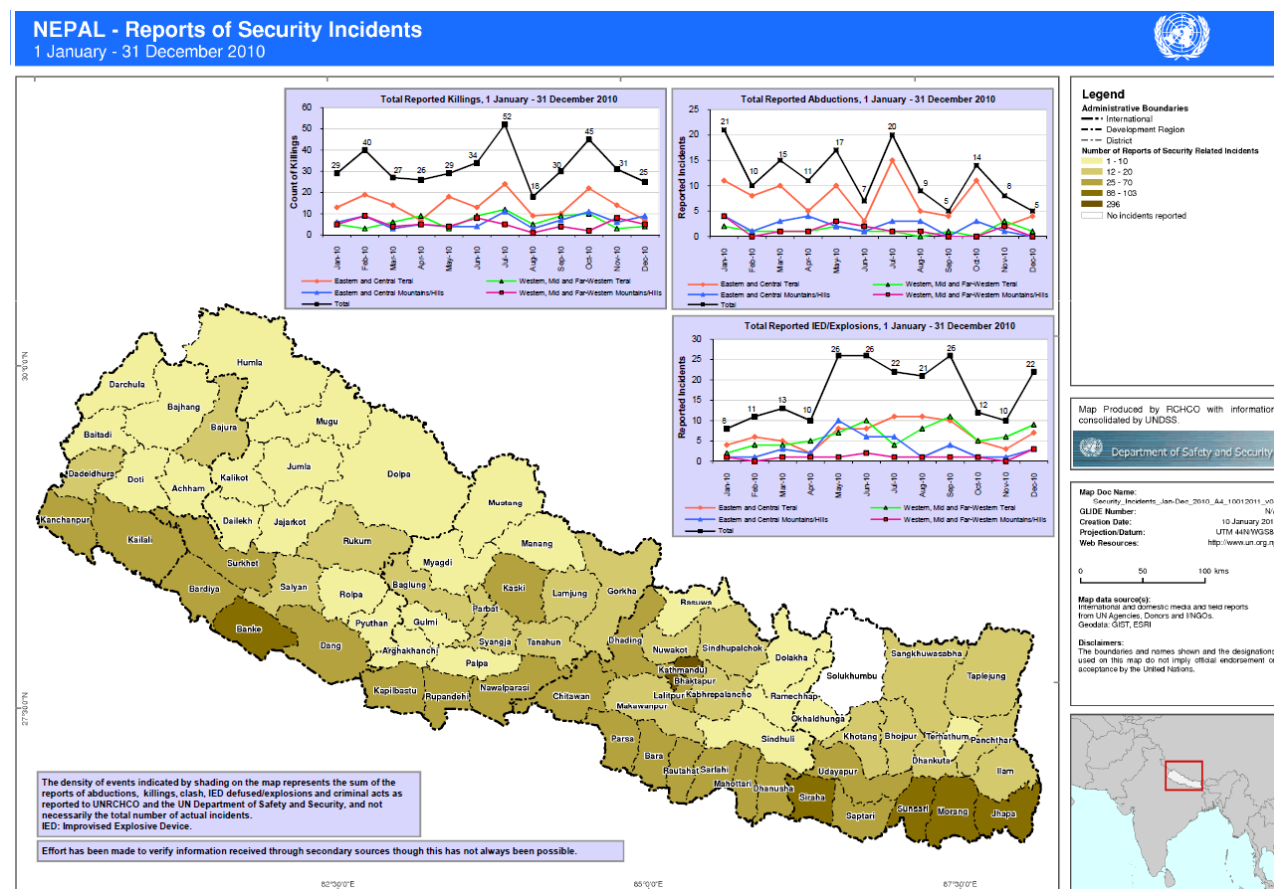
- Khadka, N.S. (2011a, 21. juni). Nepals politiske krise: Én avverget, en ny truer. *Bistandsaktuelt*. Tilgjengelig fra <http://www.bistandsaktuelt.no/Nyheter+og+reportasjer/Arkiv+nyheter+og+reportasjer/Nepals+politiske+krise%3A+%C3%89n+avverget%2C+en+ny+truer.380604.cms> [lastet ned 24. juni 2011]
- Khadka, N.S. (2011b, 5. september). Utfordringer i kø for Nepals nye statsminister. *Bistandsaktuelt*. Tilgjengelig fra <http://www.bistandsaktuelt.no/nyheter-og-reportasjer/arkiv-nyheter-og-reportasjer/utfordringer-i-k%C3%B8-for-nepals-nye-statsminister> [lastet ned 3. oktober 2011]
- Ncthakur (u.å.). *Map of Nepal: Administrative Divisions*. [s.l.]: Ncthakur. Tilgjengelig fra <http://ncthakur.itgo.com/map04.htm> [lastet ned 22. november 2011]
- OHCHR - Nepal, dvs. Office of the High Commissioner for Human Rights in Nepal (2010, juli). *Investigating Allegations of Extra-Judicial Killings in the Terai. OHCHR-Nepal Summary of Concerns*. Kathmandu: OHCHR. Tilgjengelig fra <http://nepal.ohchr.org/en/resources/Documents/English/reports/HCR/Investigating%20Allegations%20of%20Extra-Judicial%20Killings%20in%20the%20Terai.pdf> [lastet ned 8. juni 2011]
- OHCHR (2011, 16. februar). *Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the human rights situation and the activities of her office, including technical cooperation, in Nepal*. New York: UN General Assembly. Tilgjengelig fra http://nepal.ohchr.org/en/resources/Documents/English/reports/HC/2011_02_16_HRC_16_23_Annual_Report_E.pdf [lastet ned 8. juni 2011]
- Utrikesdepartementet (2011). *Mänskliga rättigheter i Nepal 2010*. Stockholm: Utrikesdepartementet Tilgjengelig fra <http://www.humanrights.gov.se/php/rapporter/documents/Asien%20och%20Oceania/Nepal%2C%20MR-rapport%202010.pdf> [lastet ned 27. september 2011]
- U.S. Department of State (2011, 8. april). *2010 Human Rights Report: Nepal*. Washington, DC: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/sca/154484.htm> [lastet ned 6. mai 2011]
- United Nations Nepal Information Platform (2011a, 10. januar). *Nepal: Reports of Security Incidents 1 January – 31 December 2010*. Kathmandu: UN Nepal Information Platform. Tilgjengelig fra http://www.un.org.np/sites/default/files/maps/2011-01-14-security_incidents_jan_dec_2010.pdf [lastet ned 22. november 2011]
- United Nations Nepal Information Platform (2011b, 14. juli). *Nepal: Reports of Security Incidents 1 January – 30 June 2011*. Kathmandu: UN Nepal Information Platform. Tilgjengelig fra <http://www.un.org.np/sites/default/files/2011-07-18-RCHCO-Security-incidents-Jan-Jun-2011-A4-14072011.pdf> [lastet ned 22. november 2011]

8.2 MUNTlige KILDER

- Advocacy Forum, ved president Mandira Sharma. Møte i Kathmandu 8. februar 2011.
- The Carter Center, ved Country Representative Sarah Levit-Shore. Møte i Kathmandu 7. februar 2011.
- INSEC, dvs. Informal Sector Service Center, ved Executive Director Bijay Raj Gautam og Chairperson Subodh Raj Pyakurel. Møte i Kathmandu 8. februar 2011.
- Internasjonal organisasjon A, ved tre representanter. Møte i Kathmandu 8. februar 2011.
- Internasjonal organisasjon B, ved en representant. Møte i Kathmandu 10. februar 2011.
- Ministry of Home Affairs, Government of Nepal, ved Joint Secretary/Spokesperson Jaya M. Khanal og Under Secretary Basanta R. Bhattarai. Møte i Kathmandu, 8. februar 2011.
- Nagarik Aawaz, ved Chief Executive Officer Susan Risal. Møte i Kathmandu 10. februar 2011.
- Nepal Bar Association, ved Secretary General Bijaya Prashad Mishra. Møte i Kathmandu 9. februar 2011.
- NHRC, dvs. National Human Rights Commission of Nepal, ved Secretary Bishal Khanal. Møte i Kathmandu, 11. februar 2011.
- The Risk Management Office (DFID/GTZ), ved Risk Management Adviser Simon Mansfield. Møte i Kathmandu, 11. februar 2011.
- SAATHI, ved President Bandana Rana. Møte i Kathmandu 10. februar 2011.
- TI-Nepal, dvs. Transparency International Nepal, ved Executive Director Ashish Thapa. Møte i Kathmandu, 9. februar 2011.
- Vestlig ambassade A i Kathmandu, ved to representanter. Møte 7. og 11. februar 2011.
- Vestlig ambassade B i Kathmandu, ved en representant. Møte 10. februar 2011.

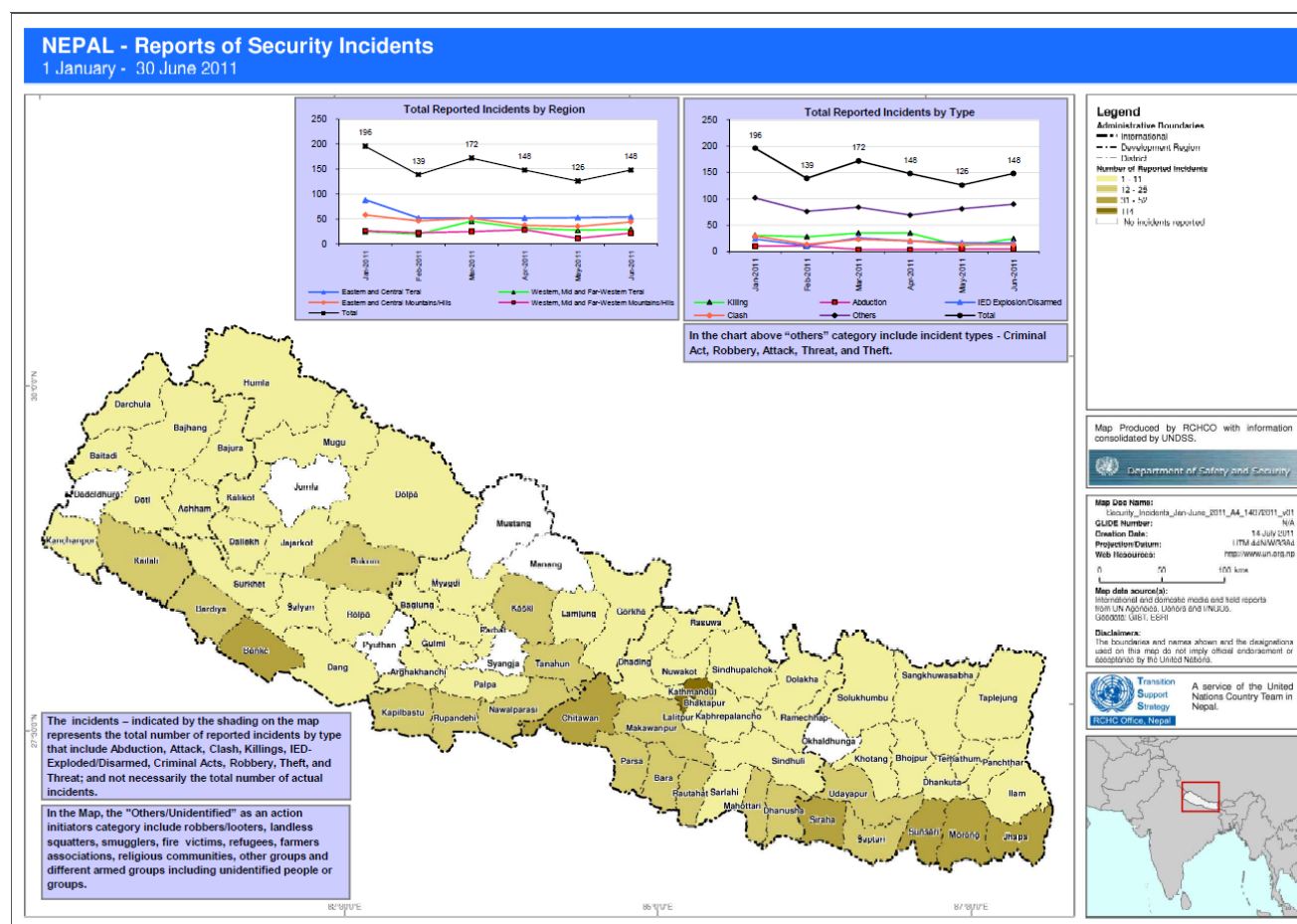
9. VEDLEGG

9.1 VEDLEGG 1 – SIKKERHETSHENDELSE 2010

Kilde: United Nations Nepal Information Platform (2011a).

9.2 VEDLEGG 2 – SIKKERHETSHENDELSER FØRSTE HALVÅR 2011

Kilde: Kilde: United Nations Nepal Information Platform (2011b).